

PARALELNA PRIČA

Koleginica sa fakulteta došla je u moju kuću posle praznika, kada sam noć proveo u kafani, i kada sam pijan, pred zoru, došao kući, zaspao dok mi se vrtelo u glavi. Kada me je majka probudila i rekla da me traži neka nepoznata žena, jedva da sam prepoznao koleginicu pošto sam je na fakultetu video samo jednom, i možda još jednom, na autobuskoj stanici, čak sam se i čudio zašto nije ušla i sačekala me u kući već je stajala pred vratima, dok me majka nije probudila, čekajući da se umijem. Kada me je koleginica upitala da li može da uđe u kuću i razgovara sa mnom, shvatio sam da koleginica nije uopšte iz ovog kraja, dakako ovde je sramota da dođeš kod čoveka i ne uđeš u njegov stan, tada znači da se previše žuriš – čak možda za voz – jer će se u protivnom domaćin naljutiti, zato sam se samo nasmejao, uveo je u sobu, stavio pored šporeta da se ogreje, na šta je prišla moja majka ponudivši je nekim toplim napitkom, valjda kafom, i počela da razgovara sa njom. Verovali ili ne devojke ili žene koje imaju potrebu da razgovaraju sa mojom majkom, a dolaze da me posete, najčešće ostavljam da sede sa mojom majkom, a ja odlazim. Sada sam bio malo učtiviji i sa koleginicom sam se dogovorio da ćemo zajedno učiti.

Kada sam se očitavio od mamurluka, koleginica je odmah izvadila knjige koje

Setila sam ga se zato što smo se sreli na autobuskoj stanici, u gradiću na čijoj je periferiji živeo. Bio je neugledan, u zamazanoj vetrovci. Kosa mu je bila masna. Ničim nije mogao da mi privuče pažnju, ako sam uopšte i želela da ga zapazim. Jedino što je bilo važno, bio je redovan student, a ja sam bila vanredni, i mogao je da mi pomogne u radu. Pre toga sam završila višu školu tako da sam sada upisala treću godinu studija. Setila sam se i nekih devojaka sa grupe, ali ne znam ni sama zašto sam odabrala njega. Bila sam zaposlena u jednom selu, udala sam se i rodila kćer. Jedan deo života bila sam ispunila predviđenim: posao, udaja, rođenje deteta. Sebi sam postavljala pitanje... koja me to snaga nagoni da učim, ali nisam mogla da nađem odgovor. Realno gledano, ako budem završila studije mogla bih da se zaposlim u gradu i da dobijem privilegije koje uživaju stanovnici grada. Grad je bio univerzitetsko mesto, sa pozorištem, filharmonijom; ipak kultura grada. Na selu sam živela samo zato što su mi dodelili stipendiju i bila sam obavezna da pet godina radim u mestu koje službenici opštine odrede. Kada sam pošla u gradić gde je kolega živeo, da bih mu se obratila za pomoć, raspravljala sam se sa mužem. Bila sam besna na sebe što sam ipak popustila pred njegovim udvaranjem, i ostala u tom selu.

Za razliku od mog muža koji se u selu snašao, kupio plac, počeo da gradi kuću, da sa meštanima odlazi u lov, da uzgaja pčele, mene ništa nije vezivalo za prirodu; smenjivanje dana, godišnjih doba, kiše i sunce,

je pripremljene nosila u torbi, rasprostrla ih po stolu, i počeli smo da učimo; tokom rada nije mi dozvolila, kada sam već bio zamoren, ni da zastanemo; napokon sam morao da sačekam da se i koleginica umori kada smo prekinuli učenje, ručali, razmenili pokoju reč, konačno, pošto više nije bilo moguće da učimo, otpratio sam je na autobus.

Ubrzo posle prvog zajedničkog časa, počeo sam da se čudim kakvu energiju poseduje koleginica i zašto se njena erupтивnost projektuje samo na učenje, ne znajući otkuda taj pritisak na mene, ili je prilježnost samo sloboda koju ja pružam ljudima. Moguće je da mi je ova žena postala zanimljiva pošto sam od nje saznao kako je napustila rodnu kuću, bežeći iz porodice; dobila je stipendiju, upisala školu i onda napustila svoje roditelje a da roditelji nisu znali gde se nalazi, čak su prijavili da je nestala. Ne znam koliko je vremena uspela da se skriva dok je nisu pronašli, išamarali je, izgrdili i povrh svega dozvolili su joj da nastavi školovanje, što je podrazumevalo i obaveze prema finansijerima; posle završenog prvog stepena studija, morala je da živi u selu. Napokon, razmišljao sam o hrabrosti koju je tada morala da ispolji, da bi kao devojčica napustila rodni kraj i roditeljski dom; očigledno je bila hrabra, i da bi trebalo da nađe temu na koju bi mogla da usredsredi svoju energiju. Možda je učenje prava tema? Pretpostavljao sam da će se ispoljiti i neke druge njene karakteristike.

Mogao sam na isti način kao što razmišljam o koleginici da mislim o sebi, i o svojoj hrabrosti na pomisli da odem

povetarac koji donosi susnežicu ili severac sa vrhova planine koji nanosi smetove... šta su mi značili? Nisam imala nijednu drugaricu, niti sam se s kim družila. Učenje mi je bilo spas.

Dok razgovaram s kolegom pred njegovim vratima shvatam da je sasvim drugačije tamo gde sam odrasla. Igrajući se sa decom, Nemcima, majka ih poziva da uđu u kuću, i deca bez pogovora ulaze, a majka, Nemica, stoji na stepeništu, razgovara sa mnom, a onda kaže da joj je hladno i ulazi u kuću. Mene ostavlja u dvorištu, i ja na njeno ponašanje ništa ne kažem, samo se udaljim i odem svojoj kući.

A u ovom gradiću moj kolega se čudi što nisam ušla već ga čekam u dvorištu, na hladnoći, i onako promrzla, dok sam tražila njegovu kuću, a njegova majka, kao nepoznatoj ženi, ne zna šta da kaže, već budi sina koji je u zoru došao kući, i tek što je legao da spava, međutim, ostavio me je da razgovaram sa njegovom majkom, a on je nešto tražio u drugoj sobi, samo povremeno ulazeći, da bi sa mnom razmenio nekoliko reči. Saznala sam da je kolega već polagao taj ispit, i da ga je skoro položio, tako da je bilo smešno da sada ponovo uči sa mnom. Ali njegova majka je insistirala da ja slobodno dolazim i učim sa njim, jer kolega verovatno neće stići ni da otvori svešku. Čak mi je poverljivo rekla da njen sin namerava da napusti studije u gradu u provinciji i da ode u beli svet, u glavni grad, gde nikog ne poznaje, i gde nema nikoga svoga. I kao da sam jedva čekala da zajedno počnemo da učimo; tako sam navalila na rad vadeći sveske, papir koji sam već bila pripremila, beleške koje sam imala, pomišljajući da je dobro što sam mogla nekog da maltretiram jer će mi upornost prilično pomoći u savlađivanju predviđenog gradiva. Kada mi je kolega rekao da će napustiti

od kuće i promenim kulturu u kojoj sam odrastao, ali trebalo je da se čovek za nešto uhvati, napokon, koleginica je imala tu stipendiju koja će joj uništiti pet godina, ili će morati u seoskom krugu da nađe cilj.

Od tada smo neprestano učili, družili se, povećavajući učestalost kako bi se približavao ispitni rok, napokon, postavljao sam sebi pitanje: dokle će koleginiću držati opsednutost učenjem? Istini za volju, naši odnosi nisu mogli da ostanu samo na tome, na učenju, jer pošto se druže muškarac i žena, ženka i mužjak, mogu da se uspostave neki drugi odnosi; seksualni odnosi se u kulturi smatraju kao prevara. S duge strane, da bih se zabavljao s nekom devojkom trebalo bi prvo da je osvojim, pride da je prevarim i vodim ljubav sa njom, kako se to govorilo. Već sam tada bio sa jednom devojkom, istinu govoreći, slučajno. Dok sam pešice dolazio iz centra, video sam je, i to pred ponoć, sa nekim starijim drugom iz opštinske nomenklature, kada je ušla u njezova kola. Čak sam joj se i javio, ne razmišljajući šta za nju znači naš susret u ponoć, sa dotičnim drugom. Nisam ni pretpostavljao da će me već prilikom sledećeg susreta devojka pozvati da razgovara sa mnom. Doduše, ova devojka bila je godinu dana starija od mene, uvek mi je bila simpatična, mnogo puta sam je pozeleo, i sada kada mi se desilo da se nalazi u mojoj sobi, skoro da sam smatrao darom i ne pitajući se šta se dešava, pogotovu kada čovek mnogo puta poželi neku devojku i napokon se desi da bude sa njom, kao da se otvaraju nebesa, čak i pomišlja

studije na fakultetu, u provinciji, i otići u glavni grad da bi tamo učio, samo sam odmahнула rukom, već sita tih zabluda nezadovoljnih ljudi, i rekla mu da bi bilo bolje da nastavimo da učimo nego da pričamo ono o čemu maštamo. Ništa ne možemo sa utopističkim idejama.

Zar bih ja živela u selu!

Moj muž je naše zajedničko učenje počeo da projektuje na muško-ženske odnose; u tim godinama moj muž je uvek mislio samo na žene, uvek je obigravao oko mesta gde bi mogao da dođe do kakve radodajke, ali zbog neiskustva to mu nije uspevalo, zato i misli da moj kolega takođe misli samo na ženu, i nemoguće da me ne gleda kao seksualni objekat; moj kolega sigurno zamišlja kako vodi ljubav sa mnom, jer je moj muž, pre nego što me je sreo, takođe zamišljao kako vodi ljubav sa ženama sa kojima se družio; dok onaniše misli na njih, i zašto bi sada taj dečak – tako je nazvao mog kolegu – bio drugačiji, pošto se telo nije promenilo od vankada, i vrlo se sporo menja. Napokon sam se naljutila, počela da vičem na muža da nisu svi muškarci isti, da samo budala u zaključivanju polazi od sebe, od mesta u kome živi, od navika ljudi sa kojima se družu. Konačno se i moj muž naljutio što se družim sa tim idiotom, da me okrepljuje, da se uzalud nadam kako ću mu postati ljubavnica. U inat sam mu rekla da se u braku neke mogućnosti iscrpe, i da bi trebalo da ima više mašte; nisam ja samo mašina da bih zadovoljila njegovu strast; da vodi ljubav sa mnom, a zatim legne i zahrče. Kasnije se ja prevrćem u krevetu, ustajem, odlazim u drugu sobu, puštam muziku. Međutim, ipak sam želela da moj kolega ponekad misli na mene. Verovatno je to podsvesna želja svake žene, da svi muškarci koje sreće o njoj misle drugačije nego o drugim ženama, doživljavajući ih

da je samo svojom željom da bude sa devojkom, i primamio, pa kada mi se želja ispunjavala, šta sam i mogao da kažem ili da mislim, i nećkam se; devojčin ulazak u kola jednog funkcionera nisam do tada ni poistovećivao sa podvalom – pravi čovek koji živi u svojoj naivi izvan bilo kog sistema, te i malograđanskog – i dok smo se mazili u mojoj sobi, a kasnije vodili ljubav, i kada je ona počela da plače, konačno sam shvatio da se devojka uplašila da ne razglasim po mestu da je bila sa onim starim opštinskim funkcionerom, pa je ljubav sa mnom prihvatila misleći da spreči ucenjivanje, da me preduhitri, naprosto sam bio besan, razočaran, isfrustriran, očigledno, šta bi mi koristilo da za svoje stanje nađem još sto reči, uostalom ne zbog devojke već zbog sebe.

I kako sam mogao da budem toliko naivan!

Razočaran, nisam hteo ništa da joj kažem, čak ni da sam idiot, koji je izvan tih muško-ženskih normi. Samo sam joj na rastanku rekao da se ovim naši odnosi završavaju, da je najbolje da izbegavamo susrete. Neosporno sam video da devojka nije očekivala takvu moju reakciju. Samo se nasmejala. Čak je izgledala ljupko kada mi je mahnula, i rekla da bi me poljubila, ali da nije umesno na ulici, šta više, uvideo sam da je i dalje ostala skeptična, verovatno misleći da je još uvek imam u šaci; očigledno da mi je ostalo samo da sačekam i vidim neću li dobiti kakve gljivice. Pogotovu kada se nije desilo da se zarazim, odlučio sam da ne vodim ljubav sa ženama, čak ni sa odabranima, da ne gubim vreme sa njima, već

kao ženke. Želela sam da misli i na moje telo.

Uskoro sam pokušavala da zapazim kako me moj kolega posmatra. Odlazila bih odevena u najlepšoj haljini, sedela bih preko puta njega, šetala bih se ispred ogledala; neverovatno da moj kolega ništa nije govorio, niti je ijednom pogledao moje lice, niti šta rekao na moju novu haljinu. Napokon sam morala da ga upitam da li je primećio da sam kupila haljinu, ali moj kolega nije odgovorio. Kada sam ponovo ustala i prošetala, rekao mi je da li bi se išta promenilo da sam došla u pantalonama. Nisam mu odgovorila, očigledno da moj kolega tada nije mogao znati da mrzim pantalone pošto se u njima ističu moji kukovi i karlica koju smatram ružnom. Pitala sam se da li sada da mu kažem šta mislim o svojoj figuri u pantalonama, ali sam odustala.

Prolazi vreme, prolazi život, dođe mi da zapevam neki šlager... pojma nemam kako me moj kolega vidi. Pretpostavljam kao ženu koja ga gnjavi, maltretira, poziva ga kada zaželi, ne dolazi ako ne želi. I moj kolega prihvata bilo šta da mu kažem. A ja bih želela da me moj kolega vidi onako kako moj muž pretpostavlja da mladi muškarac gleda njegovu ženu. Međutim, možda je i muška opsesija ista kod svih muškaraca?

Želela sam da znam kako druge žene vide muškarce? Kako se pomerila ta granica udvaranja? Nekada se muškarci i žene nisu družili. Žene su tada bile objekti željenog, uzvišenog i kada bi žena bila sama... verovatno joj je nešto nedostajalo... mogao je svaki muškarac da joj se obrati. Ali odnosi između muškarca i žena su uvek bili igra koja može da se nazove udvaranje.

Kada je moj muž bio na putu, pozvala sam kolegu da me poseti sa predznakom da sam sama. Dugo sam se dvoumila. Zar da upoznajemo naše mirise i izlučevine?

da što pre obavim sve poslove u rodnom mestu, a zatim da ga napustim. Iako čovek nije kriv gde će se roditi, ali ako može da bira bar da izabere mesto za življenje gde ima ljudi sličnim njemu, zato sam odlučio da napustim studije na fakultetu u provinciji i da nastavim studiranje u Beogradu.

Napokon je došla i ponuda moje kolegice, kada je njen muž bio odsutan, da jedan dan provedemo zajedno, što je podrazumevalo da se naruše naši dosadašnji odnosi, a zapravo nisam želeo da se naši odnosi usložnjavaju; ni govora da sam želeo da analiziram kolegičin seksualni život, kao ni svoj, naposletku, da sam prihvatio ponudu, šta bi naši novi odnosi značili kolegici, a šta meni?

Posle njenog neuspeha, naši odnosi su se ustalili, ponekad bih je posećivao, igrajući se sa njenom ćerkicom, obilazeći najpre baštu njenog muža, zatim bih razgledao njegove pse, slušajući priču o trgovini kerovima, još bismo prekontrolisali rad pčela, i na kraju me je prepuštao svojoj ženi, a sebe sam doživljavao kao kakav katalizator u odnosima dvoje supružnika. Njen muž više nije bio čak ni besan kada bih dolazio, i kada bi me čekao u kolima dok doslušam Betovenovu simfoniju, ali me je zato okupirala njihova kći, jedva čekajući da dođem, ne odvajajući se od mene, a kako sam joj ja dozvoljavao da učini šta želi, uživala je da se igra sa mom. Bez daljeg, nisam znao koliko me to dete poznaje, sve dok se jednog trenutka dvoje dece nije igralo jednom pčelom pored korita sa vodom, i ja sam rekao da pčela može da ih ubode, a

Bila sam i zamorena odnosom sa svojim mužem. Kao da sam jedva čekala da mi se ukaže prilika da budem sa drugim. Život udvoje jednog trenutka postane banalan. I moj kolega nije znao koliko sam se dvoumila, već je odmah rekao – kao da je očekivao moju ponudu – da ne želi da naši odnosi budu drugačiji nego što su do sada bili. Međutim, meni je nedostajao... kako da sam samo sa njim mogla da budem a da mi vreme druženja bude drugačije. Sve što bi govorio da će uraditi bilo je toliko neverovatno... Mada sam znala, kako bi to rekla psihologičarka, da ne budem luda i da za sve organe nađem ko će ih zadovoljavati; kolegu sam imala za slušanje muzike, za razgovor o kulturi, za čitanje knjiga, i preporuku šta da čitam u dugim danima seoske idile. Prekrivao je celokupnu moju intelektualnu aktivnost i potrebe mog duha. Znam da sam i ja njemu pokrivala... možda je samo osećao sigurnost porodice, ali nisam mogla da shvatim zašto nije hteo da se ogrebe za neki snošaj, kako je govorio. I dok pišem čini mi se da naši odnosi nestaju pred mojim perom. Zastajem u pisanju, plašeći se da ne narušim moje druženje sa njim, napokon, ovog trenutka mi toliko znači. Sve ljude koje susrećem... ne mogu sa njima ni o čemu da razgovaram, niti mogu da ih slušam. Nijedna tema ne postoji koja bi bila zajednička.

U godinama odrastanja nisam mislila na muškarce. Nisam čak mislila ni na polni organ i njegove potrebe. Kao da nisam imala polni organ pošto me je on samo opterećivao u vreme menstruacije. Čim bi me zabolela glava odmah bih se setila da sam žena, to mi je i majka govorila sve dok nisam napustila kuću. Jer biološki biti žena... tek tada sam saznavala šta znači i nisam halala. Polni organ mi nikada nije pričinjavao radost. Prezerala sam ga. Kada sam ulazila

ta devojčica je rekla da sam prestao da ubeđujem ljude, pošto je ubeđivanje jedan uzaludan posao, pa čak ne ubeđujem ni decu, i ona mi veruje; odmah pošto se udaljila od dece, i pošla za mnom, čuo sam da jedno dete plače jer ga je ubola pčela.

Kako sam hteo da učim engleski jezik, pokušao sam da nađem profesoricu. Bila je to jedna žena koja je davala časove da bi popunila porodični budžet, kako je rekla. Ali desilo se da je odmah posle prvog časa profesorica već za drugi čas došla u kafanu u kojoj sam sedeo sa društvom, i priključila nam se; poručila je piće, ćaskala sa nama, i kako sam bio student treće godine, skoro pri kraju, rekla mi je da sam neobičan, primamljiv, dobar kandidat za ženidbu, posebno ističući nekoliko devojaka, koje su završavale medicinu. Časove engleskog davaće mi sa zadovoljstvom. Pozvala me je da odemo kolima do nje, ne skrivajući oduševljenje, ponavljajući da se čudi gde da nađe ovakvog čoveka, i to u provinciji, u rodnom gradiću, u pustoši srednjeg veka, gde se obrazovanje smatra ludilom, a uspeh meri položajem, markom automobila koji se vozi.

Nije razumela zašto sam želelo da učim engleski. Da li da bih nju upoznao?, upitala me je, osmehujući se, pošto je to prvo pretpostavila. Pa i da sam hteo, napomenuo sam joj, zar bih joj rekao da učim engleski jezik da bih upoznao profesoricu. Na šta se profesorica osmehnula, ne govoreći više od onog što je kazala, verovatno se i pokajala neoprezno pokazujući koliko sam je oduševio, dakako,

u prostorije gde su bile samo žene bazdilo mi je. Čak sam to i muškarcima pričala. Moj kolega je govorio da ne želi da se bori protiv prirodnog. Nije imao razumevanja za mene i moje doživljavanje žena.

Danas je biti žena značilo zadovoljiti potrebe. Kulturološki biti žena je nešto sasvim drugo; zadovoljiti potrebe znači biti pokvarena žena. Žena koja obmanjuje druge, rođake, muža, decu; biti pokvaren znači ovladati telom, i njegovim potrebama. Na selu sam mogla da zadovoljim seksualne potrebe, kako se to kaže, ali oduvek sam želela da budem iznad kulture u kojoj sam živela, ne želeći da trpim porugu od kakvog podmuklog prevaranta. Naravno da nisam želela nadmoćni položaj, ne bih ni napustila porodično okrilje i ostala sama, izdržavajući se samo od stipendije koja mi je omogućila školovanje, ali zato me je bacila u selo... možda i odavde ima izlaza.

Profesorica engleskog, koja mom detetu daje časove, i koja se sastaje sa mojim mužem – jer on dete odvozi na časove u gradić na čijoj periferiji živi moj kolega – jednog trenutka mu se žalila kako je jako usamljena. Šta je sve očekivala kada je završila studije, i sada, kada se vratila u rodni kraj, shvatila je da je rodni kraj, za kojim je toliko venula dok je bila u Engleskoj, mesto gde je Bog rekao laku noć, kako se za provinciju kaže u Srbiji. Kada sam htela da je upoznam, primetila sam njenu nadmenost. A priori je potcenjivala ljude koji su živeli na selu, a da ih nije ni poznavala. Nisam znala kako da joj se približim. Posle pokušaja druženja sa profesoricom engleskog cele noći nisam spavala. Budila sam muža i govorila mu da smo mi seljaci. Da ta profesorica engleskog sebe smatra izuzetnom samo zato što živi u gradiću i što daje časove engleskog. Zahtevala sam da mojoj ćerki časove drži neka druga profe-

postala je zvanična, ipak mi je ponudila da plaćam mnogo manje nego što smo se prvi put dogovorili. Istini za volju, još nisam znao šta je želela.

Uskoro sam saznao da i dete moje koleginice, koje me je obožavalo, uzima časove i da je profesorica engleskog od njenog muža saznala da volim ozbiljnu muziku, da sam čitalac najneobičnijih knjiga, da sam poznavalac poezije, te čak i engleske, da poznajem savremeno slikarstvo, pa se oduševila da postoje takvi ljudi za kakvog me smatraju u mestu: bezazleni, obrazovani ludak. Pošto sam se, posle časa engleskog, našao u kafani sa društvom besposličara, jedan od njih, stariji, neuspeli student koji je već godinama završavao studije medicine, rekao mi je da profesorica engleskog *našla pički zabavu* pa joj sada nedostaje i druženje sa mnom, samo da znam da joj je ljubavnik moler, što se poklapalo sa viđenjem neuspelog studenta; intelektualke bi trebalo da za svoje duhovne potrebe imaju zanesenjake kao što sam ja, a svoje pičke bi trebalo da prepuštaju ljudima kao što je on, ili taj moler; za intelektualke su potrebni snažni ljudi, koji znaju šta je potrebno sa ženama, da ih napadaju, napastvuju, jebu, razmrskaju im nos, a ne da vode razgovore o poeziji; mada sada profesorica engleskog želi da bezopasnu decu *navuče na svoju razvratnu pičku*. Bez daljeg, druženje sa profesoricom engleskog se neočekivano završilo; taj moler je mislio da je profesorica njegovo vlasništvo. Kada smo jednom profesorica engleskog i ja otišli u kafanu, moler je bio obavešten, upao je u salu, razvrtao se i

sorica. Naime, moj muž je ponašanje *svoje žene* okarakterisao kao novi hir, štaviše rekavši samo da znam da moj kolega takođe uzima časove engleskog kod dotične, uvažene gospođe, koja ima dete i koja u svojoj nadmenosti živi sama. Moj kolega je bio jedini čovek kome sam mogla sve da kažem, čak i izmišljeno, međutim, više nije bilo potrebe da se intenzivno družimo, pošto smo bili završili sa učenjem i ja sam ga samo retko, kada mi je bio previše potreban, pozivala da me poseti, istini za volju, on se sada vrlo retko pojavljivao.

I pre nego što sam saznala u kakvim je odnosima sa profesoricom engleskog zamolila sam ga da dođe do mene, i desilo se nešto neverovatno: kolega me je povredio samo pominjući profesoricu engleskog. Bila sam toliko ljuta da sam ga izbacila iz kuće i rekla mu da više ne dolazi. Nije se protivio, samo je rekao da ne želi da se svađa sa ljudima i izašao iz sobe.

Svađu sa kolegom nisam mogla da okarakterišem, niti sam išta rekla mužu; verovatno bi moj muž ponašanje *svoje žene* okarakterisao samo kao nekakav moj hir, a da nisam znala kako ga je prihvatio moj kolega. Nije prošlo ni nekoliko dana, tokom čega sam shvatila da je neverovatan taj mehanizam potiskivanja, da sam zaboravila zašto sam se naljutila na kolegu i čime me je uvredio.

Ponovo sam utonula u jednoličnost života koji nisam mogla da promenim čak ni radeći novi posao u gradu s obzirom da sam završila studije; članovi novog kolektiva bili su većinom stariji ljudi, stan u gradu mi je ličio na studentsku sobu, nisam znala da li iz beznađa ili što više nisam mogla da vidam kolegu, našla sam ljubavnika. Bio je to jedan stariji gospodin, koji je živio u koleginom gradiću, koji je imao nova kola i koji me je vozio kuda bih želela; neospor-

kada nas je ugledao da sedimo zajedno, opalio je profesorici šamar, osim toga zauzeo je boksterski gard misleći da ću ja da se tučem sa njim, a kako ja nisam želeo nikakav obračun, rekao sam: *A ne, ostavljam vas da raščistite vaše odnose, i udaljio se ka kupatilu. Kada sam se vratio, profesorica je sedela sama, pušeći, i besna govorila: Pa šta je on mislio, idiot jedan, pa ni muž me nije toliko posedovao, da me prati, i da mi određuje društvo, da tebe naziva nenormalnim kao da je moler dijagnostičar.*

Uprkos tome što sam mislio da će sada osuti paljbu na mene jer je nisam zaštitio, samo me je pogledala, očigledno ne shvatajući kako različito zamišljamo ovaj svet.

A šta si pa ti želeo od mene?, zapitala se, a ja sam nju upitao: *A kako je trebalo da se ponašam prema svojoj profesorici engleskog?*

Nije ništa odgovorila, samo je besna krenula iz kafane da bih ja pošao za njom, smatrajući da se time naši odnosi završavaju, štaviše, da nisu ni počeli, izvinjavala se kada smo se rastali, rekla je da nađem drugu profesoricu engleskog. Konačno sam bio ljut, pogotovu što sam izgubio šarmantnu profesoricu engleskog, neosporno još i sebi na vrat nabacio sukob sa molerom, zaželelo sam da je vređam pošto se potvrdila stara istina *da ćeš ženu najbolje upoznati ako znaš s kim živi*, zato sam joj rekao šta je mislila da će joj život promeniti jedan moler, i da ću ga ja stavljati tako gde ga je uguravao moler. Više nije bila ljuta, samo me je zamolila da pričam bez prostačkih opa-

no, samo sam bila znatiželjna da vidim kako u tim godinama muškarci vode ljubav.

Odlazili bismo kolima u neke udaljene kafane, odsedali u hotelima koji su imali bazene, šetališta, sretali slične parove. Kako nismo imali o čemu da razgovaramo, najčešće bih pričala o kolegi. Kako je bio neobičan čovek, mogla sam da izmislim bilo šta i moj ljubavnik bi poverovao u sve što bih rekla. Najpre sam počela da pričam kako se kolega drogira. Toliko je odmakao u drogiranju da je počeo da halucinira, i da me je jednom napao tražeći pare koje sam morala da mu dam. Konačno sam ljubavnika toliko iscrplila da sam ponovo počela da ludim. Pošto moj kolega nije imao telefon u kući, uznemirila sam bibliotekarku, mesnu zajednicu, tražeći ga i moleći ih da ga obaveste da sam zvala. Tada sam saznala da je moj kolega davno napustio rodno mesto i da se preselio u Beograd; uradio je ono o čemu je govorio a da ja nisam prisustvovala kada je doneo odluku zamišljajući da mu je ipak nedostajala moja podrška. Bila sam besna na sebe. Ponovo sam bila sa ljubavnikom koji je, neverovatno, mog kolegu povezao dok je stopirao. I moj ljubavnik je sada bio ubeđen da se kolega stvarno drogira, da je izgledao potpuno zapušten, na pitanja mog ljubavnika odgovarao je samo sa da ili ne. Bio je kraj leta i kolega je doputovao sa mora. Očekivala sam da će me posetiti. Kolega je bio takav da mu verovatno moji hirovi ništa nisu značili. Zapravo je bio pragmatičan. Druženje sa mnom više mu nije ni koristilo ni škodilo. Verovatno mu je smetalo. Ušao je kod mene u sobu, legao na krevet kao što je to uradio toliko puta, kao da se ništa nije desilo i kao da nije prošlo toliko vremena... pustio muziku na zastarelom gramofonu, onda mi je pričao šta sada radi. Ako sam do sada mislila da mi je blizak, da rukovodim njime,

ski, a posebno ne o seksu koji je postao opšta tema.

Kada sam posetio koleginicu, ona je počela bezrazložno da viče na mene da sam je povredio, navodeći ime profesorice engleskog kao krunski dokaz, i ja naravno nisam želelo da se raspravljam sa njom, da razmišljam o njenoj ljubomori, jednostavno sam izašao iz njene kuće, već umoren našim odnosima, odahnuo sam, ne znajući ni sam zašto sam toliko dugo trpeo tu ženu, davno već shvatajući da me druženje sa njom opterećivalo.

Mislim da je prošlo nekoliko godina, da sam davno već napustio rodni kraj, počeo da radim neke poslove u glavnom gradu, i kada sam se vratio sa mora da bih posetio majku, saznao sam da je moja kolegunica uznemirila polovinu meštana mog rodnog gradića, kako bi me obavestili da me je ona tražila ostavljajući novu, gradsku, adresu, i zato sam morao da je posetim, ponovo se povinujući njenim ćefovima, čak je i zaboravila zašto se naljutila, a da ja sâm nisam ni znao koje su je reči povredile. Dakako, činilo mi se da sam se vratio u prošlost na koju sam bio zaboravio. Sama kolegičina priča počinjala je da mi smeta, povremeno je i nisam slušao, shvatajući da sam mnogo bliži njenoj ćerki, sada već devojčurku koji odlično govori engleski, i koji name-rava da napusti Srbiju; jednoj stabilnoj mladoj osobi koja mi je uputila nekoliko pitanja, rekla majci da već smara njena ista priča, o roditeljima, novom poslu u gradu, novom stanu, njenim godinama, a meni se obratila dajući mi na znanje da je već odgledala filmove o kojima sam

sada sam shvatila da mi je previše dalek, da bilo šta učinim, nikada više neću moći da mu se približim. Nisam imala šta da mu kažem, nisam morala da ga gonim da učimo... nisam mu pričala o svom nemiru, o menopauzi koja će neminovno doći, iz straha da se ne zaplačem. Videla sam da je mogao da me prihvati bilo kakva da sam i to mi je smetalo; smetalo mi je što se nalazi u mojoj sobi, što se okupira mojim detetom, a ipak mi je nedostajao radoznao i naivan kakav je bio nekada.

Sada je bio stranac.

Da li smo uopšte imali koju temu?

Sedimo jedno pored drugo, daleki, tuđi, besmisleni, zamoreni. On mi govori o nekom filmu koji nisam gledala, ja mu govorim o svom detetu, zabrinuta šta ga uopšte čeka u životu, šta sam mu omogućila, i ne osvrćući se šta su mi moji zatucani roditelji pomogli. Pitam kolegu da li ih je upoznao? Ali moj kolega ne može da se seti. Samo pita da li su živi.

„Ne! nisu živi“, kažem mu.

Kada počne da priča o uslovima života u Beogradu, učutkavam ga. I prestaje da priča... Vidim da se ponašam prema njemu kao njegova majka. Zabrinuta sam. Uplašim se sebe. Zar sam toliko ostarela? Da li mi je aktivni život prošao? Preporučuje mi jednu knjigu koju bi trebalo da pročitam. Ja sam o knjizi slušala preko radija. I nisam mogla da je čitam. Počela sam da živim u prošlosti. Mogu da čitam samo knjige koje sam nekada čitala; one stare romane napisane u devetnaestom i početkom dvadesetog veka. Da li da mu kažem? Sada kolega liči na mene kada sam iz zavičaja došla u ovaj sebarski svet, i bila prinuđena da sa njima živim. Znala sam da je život u nekom mestu moguć samo ako u njemu duže živite nego što ste živeli u prethodnom mestu. Ali čak i kada sam posetila rodni kraj, koji sam napu-

nekada pričao i ne znajući da je ona zapisala njihove nazive; htela je da odemo u jedan kafić, da me upozna sa njenim društvom, i da tamo nastavimo razgovor. Usput me pita da li sam bio ljubavnik njene majke, naglašavajući da bi moj potvrdni odgovor smanjio ugled koji uživam u njenim očima. Ah, ta slika autoriteta.

Sada prvi put shvatam smisao rečenice: kada sam bio mlad volele su me žene koje su davno izgubile svoj put, sada kada sam stariji voleće me devojke koje traže svoj put.

stila kao devojčica, videla sam da ono što mi je nekada bilo važno postoji samo u sećanju. A ti ljudi koje sam smatrala osobenim nikada to nisu ni bili. Ostareli, pričali su iste priče koje pričaju ljudi širom planete. Verovatno bi mi isto pričali starci u Marakešu, Izmiru, ako bih razumela njihov jezik i mogla da im postavim ista pitanja. Samo zablude. Ona čuvena rečenica: vreme će pokazati... Vreme pokazuje samo zablude.

Pa, da li sam razočarana?

Pitam kolegu da li ima šta da radi. Moj kolega mi potvrđuje; priprema knjigu priča.

„Koliko će te držati ta opsesnutost, da radiš nešto važno?“, pitam ga.

Moj kolega sleže ramenima. I razumem ga. Pitati dete puno snage i želja šta misli o starosti stvarno je besmisleno. Pre nego što mu kažem da vodim dnevnik o našem druženju, moja ćerka ga već odvlači.

„Hoćeš li da dopuniš moje beleške i da pročitaš kako te ja vidim?“, pitam ga. „Ako si ti šta pisao o našem druženju, imaćemo kompletnu tačku gledišta.“